

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

21. oktoober 2010*

Kohtuasjas C-81/09,

mille ese on EÜ artikli 234 alusel Symvoulio tis Epikrateiase (Kreeka) 17. oktoobri 2008. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 25. veebruaril 2009, menetluses

Idryma Typou AE

versus

Ypourgos Typou kai Meson Mazikis Enimerosis,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees J. N. Cunha Rodrigues, kohtunikud A. Arabadjiev, A. Rosas (ettekandja), U. Lõhmus ja P. Lindh,

* Kohtumenetluse keel: kreeka.

kohtujurist: V. Trstenjak,
kohtusekretär: vanemametnik L. Hewlett,

arvestades kirjalikus menetluses ja 11. märtsi 2010. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- Kreeka valitsus, esindajad: P. Mylonopoulos, M. Apessos ja N. Marioli,
- Euroopa Komisjon, esindajad: G. Braun ja G. Zavvos,

olles 2. juuni 2010. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb seda, kuidas tõlgendada nõukogu 9. märtsi 1968. aasta esimese direktiivi tagatiste kooskõlastamise kohta, mida liikmesriigid äriühingu liikmete ja kolmandate isikute huvide kaitseks EMÜ asutamislepingu artikli 58 teises lõigus tähendatud äriühingutelt nõuavad, et muuta sellised tagatised ühenduse kõigis osades võrdväärseteks (EÜT L 65, lk 8; ELT eriväljaanne 17/01, lk 3; edaspidi „esimene direktiiv“).

- 2 Taotlus esitati kohtuasjas, mille pooled on aktsiaselts Idryma Typou AE, asukoht Ateena, ning Ypourgos Typou kai Meson Mazikis Enimerosis (Kreeka Vabariigi ajakirjanduse ja massiteabevahendite minister) ning mis käsitleb nimetatud äriühingule telekanalite haldamist reguleerivate kehtivate õigusnormide ja käitumisreeglite rikkumise eest määratud trahvi.

Õiguslik raamistik

Liidu õigusnormid

- 3 Esimese direktiivi esimesed kolm põhjendust on sõnastatud järgmiselt:

„EMÜ asutamislepingu artikli 54 lõike 3 punktis g ja asutamispirangute kaotamise üldprogrammis ettenähtud kooskõlastamine on pakiline küsimus, eelkõige aktsiaseltside ja teiste piiratud vastutusega äriühingute puhul, sest selliste äriühingute tegevus ulatub sageli üle riigipiiride;

siseriiklike normide kooskõlastamine, mis käsitlevad avalikustamist, kõnealuste äriühingute kohustuste kehtivust ja äriühingute tühisust, on eriti tähtis eelkõige kolmandate isikute huvide kaitseks;

samal ajal tuleb selliste äriühingute suhtes kõnealustes küsimustes kehtestada normid ka ühenduse tasandil, sest need äriühingud pakuvad kolmandatele isikutele ainsa tagatisena oma vara”.

- 4 Esimese direktiivi artiklis 1, muudetud aktiga Kreeka Vabariigi ühinemistingimuste ja asutamislepingutesse tehtavate muudatuste kohta (EÜT 1979, L 291, lk 17), on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis ettenähtud kooskõlastusmeetmeid kohaldatakse liikmesriikide õigus- ja haldusnormide suhtes, mis on seotud järgmiste äriühinguliikidega:

[...]

– Kreekas:

ανώνυμη εταιρία, εταιρία περιορισμένης ευθύνης, ετερόρρυθμη κατά μετοχές εταιρία [aktsiaselts, osaühing, aktsiatega usaldusühing]”.

- 5 Esimeses direktiivis on kolm jagu. Esimene jagu käsitleb äriühingute dokumentide avalikustamist, teine organite teostatud toimingutega äriühingule võetud kohustuste kehtivust ning kolmas äriühingute tühisust.

Siseriiklikud õigusnormid

- 6 Kreeka põhiseaduse artikli 15 lõikes 2 oli enne põhiseaduse muutmist 2001. aastal sätestatud, et riik teostab raadio ja televisiooni üle otsesest järelevalvet.

- 7 Seadusega nr 2863/2000 „Riiklik raadio- ja televisiooninõukogu ja muud ametiasutused või organisatsioonid ringhäälingu teenuste osutamise sektoris” (*FEK A’ 262*) asutatakse riiklik raadio- ja televisiooninõukogu (*Ethniko symvoulia radiotileorasis*, edaspidi „ESR”).

- 8 Seaduses nr 2328/1995 „Eraõigusliku televisiooni ja kohaliku raadio õiguslik korraldus, ringhäälinguturuga seotud küsimuste reguleerimine ja muud normid” (*FEK A’ 159*, käesoleval juhul kohaldatavas redaktsioonis, mis kehtib pärast muutmist seadusega nr 2644/1998 „Tasuliste raadio- ja televisiooniteenuste osutamine” (*FEK A’ 233*); edaspidi „seadus nr 2328/1995”) on määratletud eraõigusliku televisiooni ja kohaliku raadio õiguslik korraldus ja toimimisraamistik.

- 9 See seadus reguleerib muu hulgas eraõiguslike telekanalite loomiseks, asutamiseks ja käitamiseks lubade andmist ning osalusi aktsiaseltsides, kes niisuguse loataotluse esitavad. Üldjuhul peavad aktsiad olema nimelised. Seaduse mitmesuguste sätete eesmärk on seada sellise äriühingu aktsiakapitalis, kellel on luba luua, asutada ja käitada telekanalit, füüsilisele või juriidilisele isikule kuuluva osaluse maksimummääraks 25%. Lisaks tuleb igast aktsiate ülekandmisest, mis ületab 2,5% aktsiakapitalist, teavitada ESR-i.

10 Seaduse nr 2328/1995 artiklis 3 on sätestatud:

„1. b) Raadio- ja telekanalite edastatavad mis tahes liiki saated (sh reklaam) peavad austama iga sellise isiku isiksust, au, mainet, perekonna- ja eraelu, kutse-, sotsiaalset, teadus-, kunsti-, poliitilist või mis tahes muud analoogset tegevust, kelle pilt ilmub ekraanile või kelle nimi või piisavad andmed tema tuvastamiseks edastatakse.”

11 Seaduse nr 2328/1995 artikli 3 lõikes 15 on sätestatud, et ESR töötab välja ajakirjanike eetikakoodeksi. ESR määruse nr 1/1991 artiklis 5 on sätestatud, et „[l]ubatud ei ole esitleda isikuid viisil, mis võib antud tingimustel ohutada nende alandamist, sotsiaalset isolatsiooni või diskrimineerimist [...]”.

12 Seaduse nr 2328/1995 artiklis 4 on sätestatud:

„1. Kõikidel juhtudel, kui rikutakse a) siseriiklike õigusaktide, Euroopa Liidu [õigusaktide] ja rahvusvahelise õiguse sätteid, mis otseselt või kaudselt reguleerivad eraõiguslikke telekanaleid ja üldisemalt eraõigusliku televisiooni toimimist, b) [...], c) käitumisreegleid, mis on määratletud vastavalt käesoleva seaduse artiklile 3, määratakse [...] järgmised karistused: a) soovitusel ja hoiatusel, b) trahv summas 5–500 miljonit Kreeka drahmi [...], c) telekanali teatava saate edastamise ajutine peatamine kuni kolmeks kuuks [või] selle lõplik katkestamine, d) kõikide televisioonisaadete edastamise ajutine peatamine kuni kolmeks kuuks, e) kanali käitamise loa äravõtmine, f) eetilist laadi karistused (näiteks kohustus edastada teade muude määratud karistuste kohta). ESR edastab oma otsuse viivitamata Ypourgos Typou kai Meson Mazikis Enimerosisele, kes kontrollib selle seaduslikkust ja võtab vastu karistuse määramise otsuse. Käesolevas artiklis nimetatud halduskaristuse liigi valik ja selle taseme määramine toimub rikkumise raskusastet, selle saate vaatajaskonda, milles rikkumine toime pandi, loa omanikule kuuluvat raadio- ja televisiooniteenuste turu osa, tehtud või

kavandatavate investeeringute summat ja võimalikku korduvust arvesse võttes. ESR-i otsus, mis näeb ette käesolevas lõikes nimetatud karistuste kohaldamise, sisaldab täielikke ja konkreetseid põhjendusi ning see võetakse alati vastu alles pärast seda, kui asjaomased isikud on ära kuulatud vähemalt ühel selle asutuse täiskogu koosolekul.

[...]

3. Eelmistes lõigetes ettenähtud trahvid määratakse solidaarselt äriühingule ja isiklikult tema seaduslikule esindajale (või seaduslikele esindajatele), kõigile tema nõukogu liikmetele ja kõigile tema aktsionäridele, kellele kuulub üle 2,5% aktsiatest.

[...]

5. Eespool nimetatud halduskaristused ei sõltu võimalikust kriminaal- või tsiviilvastutusest.”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 13 Põhikohtuasja kaebaja on aktsiaselts, kes on telekanali Star Channel omaniku Nea Tileorasi AE aktsionär.
- 14 Symvoulio tis Epikrateiases vaidlustab ta Ypourgos Typou kai Meson Mazikis Enimerosise otsuse nr 11840/E/11.5.2001, millega talle määrati solidaarselt Nea Tileorasi AE-ga ning selle äriühingu teiste aktsionäride ja nõukogu liikmetega trahv summas 10000000 Kreeka drahmi (ligikaudu 29347 eurot) põhjusel, et telekanali Star Channel 14. veebruaril 2000. aasta põhilises uudistesaares rikkus ta kohustust austada erinevate isikute isiksust, au, mainet, perekonnaelu ning süütuse presumptsiooni. Lisaks vaidlustab ta ESR otsuse nr 122/91/20.4.2000, mille alusel võeti vastu ministri otsus, mis on vaidlustatud.
- 15 Symvoulio tis Epikrateiasel neljas koda, kelle menetlusse kaebus anti, saatis kohtuasja selle äärmise olulisuse tõttu lahendamiseks üldkogule.
- 16 Symvoulio tis Epikrateias teostab Kreeka põhiseaduse artiklis 5 sätestatud majandusvabaduse põhimõtte seisukohast põhiseaduslikkuse järelevalvet seaduse nr 2328/1995 artikli 4 lõike 3 üle osas, milles on kehtestatud karistus äriühingu aktsionäridele. Ta leiab sisuliselt, et siseriiklikul seadusandjal on õigus võtta vastu erandnorme aktsiaseltse reguleerivate üldnormide ja eelkõige põhimõtte suhtes, mille kohaselt ei vastuta aktsionärid juriidilise isiku võlgade eest ja mis on aktsiaseltse reguleerivate üldnormide siduv aluspõhimõte, kuid mitte põhiseaduslik põhimõte. Siseriiklikul seadusandjal on seda enam see õigus, kui tegemist on eriseisundis äriühingutega, mis teenivad avalikku huvi ja mille üle riik teostab otsust järelevalvet. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et igal juhul on seaduse nr 2328/1995 artikli 4 lõikes 3 sätestatud mitte

aktsionäride solidaarvastutus juriidilise isiku „võlgade” eest, vaid halduskaristuste kohaldamine nii äriühingule kui selles sättes nimetatud isikutele. Lõpuks ei muuda see sätte ka ettevõtlusega tegelemist võimatuks ega märkimisväärselt keeruliseks.

- 17 Symvoulio tis Epikrateias toob siiski esile nõunike vähemusarvamuse, mille kohaselt paneb vaidlusalune sätte televisioonisektori aktsiaseltside aktsionäridele kohustuse tasuda haldustrahv, mis on äriühingule kui sellisele määratud tema tegevuse raames toime pandud õigusnormide rikkumise eest ning mis seega kujutab endast äriühingu kohustuste hulka kuuluvat võlga. See sätte rikub nende hinnangul aktsiaseltsse reguleeriva õiguse aluspõhimõtteid – eelkõige aktsionäri piiratud riskide põhimõtet – ning sellest tulenevalt Kreeka põhiseaduse artikliga 5 kaitstud majandusvabadust, mis hõlmab õigust asutada kaubanduslikke äriühinguid, kuna vaba turumajandus ei saa ilma niisuguste äriühinguteta toimida. Põhimõte, mille eesmärk on tagada, et aktsiaselts oleks ainsana vastutav äriühingu võlgade eest, on kapitaliühingu olemuse – mis on ka aktsiaseltsi olemus – põhiline väljendus. See, et äriühing tegutseb avalikes huvides või et riik teostab tema üle järelevalvet, on väheoluline.

- 18 Symvoulio tis Epikrateias leiab proportsionaalsuse põhimõtte järgimise kontrollimisel, et vaidlusalune õigusakt taotleb õiguspärast eesmärki ega kujuta endast majandusvabaduse piirangut, mis oleks sellega taotletavate eesmärkide suhtes ilmselgelt ebaproportsionaalne, kuna seda õigusakti ei saa ilmselgelt pidada niisuguseks, mis muudab eraõiguslike telekanalite asutamise ja käitamise sektoris ettevõtlusega tegelemise võimatuks või märkimisväärselt keeruliseks.

- 19 Symvoulio tis Epikrateias märgib muu hulgas, et siseriiklik seadusandja, kes tunneb televisioonimaastiku tingimusi ja tegelikku olukorda riigis, leiab, et aktsionär, kellele kuulub üle 2,5% aktsiatest, ei ole tavaline investor, vaid tegemist on sisuliselt professionaalse investoriga, kellel selle osaluse tõttu äriühingus võib olla võimalik avaldada mõju juriidilise isiku juhtkonnale ning seeläbi ka telekanali toimimisele. Eelotsuse- taotluse esitanud kohaselt ei ole siseriikliku seadusandja niisugust sisulist hinnangut ei saa pidada ilmselgelt ebaõigeks ega ka sobimatuks, kui võtta arvesse, et seaduse nr 2328/1995 kohaselt ei või aktsionäri (füüsiline või juriidiline isik) osalus aktsiakapitalis olla suurem kui 25%, ning et sellest tulenevalt on äriühingu haldamise mõjutamiseks vältimatult vajalik mitme aktsionäri koostöö äriühingu juhtimisel.
- 20 Symvoulio tis Epikrateias toob siiski esile oma liikmete vähemusarvamuse, mis seab kahtluse alla aktsionäride objektiivse vastutuse sellise vormi, mis pärsib tahet omandada televisioonisektori aktsiaseltside aktsiaid. Asjaomase meetmega ei soodustata taotletava eesmärgi saavutamist, kuna veidi suurem kui 2,5-protsendiline osalus on liiga väike selleks, et oleks võimalik mõjutada äriühingu majandustegevuse juhtimist ja vältida seda, et viimase käitumine on vastuolus eetikakoodeksiga. Meede tähendab tegelikult seda, et televisioonisektori aktsiaseltsi aktsionäriks, kelle osalus aktsiakapitalis on väike, määratakse karistus pelgalt põhjusel, et ta on seda liiki aktsiaseltsi aktsionär.
- 21 Selles kontekstis tekib eelotsuse taotluse esitanud kohtul küsimus, kas seaduse nr 2328/1995 artikli 4 lõige 3 on kooskõlas äriühinguid reguleerivate mitmesuguste liidu direktiividega, millele on selles seaduses viidatud.

- 22 Selles suhtes leiab nimetatud kohus, et seaduse nr 2328/1995 artikli 4 lõike 3 kohaldamisala ei kattu äriühinguid reguleerivate direktiivide sätete omaga. Viimased ei sisalda ühtegi normi, mis puudutaks või veel vähem keelaks aktsiaseltsi aktsionäridele, kellele kuulub teatud protsent aktsiatest, vastutuse omistamist äriühingu kui juriidilise isikuga solidaarselt nende trahvide maksmise eest, mis on määratud õigusnormide rikkumise eest aktsiaseltsi kui juriidilise isiku tegevusega üldiselt või ka käesoleval juhul täpsemalt niisuguse aktsiaseltsi kui juriidilise isiku tegevusega, kellel on luba asutada ja käitada teleanalit. Sellist keeldu ei saa tuletada esimese direktiivi artiklist 1, milles liidu seadusandja piirdub sellega, et loetleb liikmesriikides juba olemasolevad äriühingu vormid, millele kohaldatakse kõnealuse direktiivi sätteid.
- 23 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et isegi kui lähtuda sellest, et esimese direktiivi ja seaduse nr 2328/1995 artikli 4 lõike 3 kohaldamisalad hõlmavad samu valdkondi, ei oleks viimati nimetatud säte direktiivi artikliga 1 vastuolus. Kõnealuses artiklis 1 ei ole esitatud aktsiaseltsi määratlust ning selles on piirdutud sellega, et on loetletud äriühingu vormid, millele direktiivi kohaldatakse. Sellest tulenevalt ei takista liidu õigus siseriiklikul seadusandjal kehtestada uusi äriühingu vorme, mis ei kuulu äriühinguid reguleerivate direktiivide kohaldamisalasse, või luua (eriseisundis) aktsiaseltsi, mille suhtes kehtivad aktsiaseltsi reguleerivast liidu õigusest erinevad sätted, seda loomulikult eeldusel, et need erandnormid ei ole vastuolus äriühinguid reguleerivate direktiivide erinormidega ja liidu õigusega üldiselt, nagu ongi seaduse nr 2328/1995 artikli 4 lõike 3 juhul.
- 24 Symvoulio tis Epikrateiase hinnangul ilmneb see, et aktsiaseltsi aktsionäride vastutuse puudumine juriidilise isiku võlgade eest ei ole liidu õigusega tagatud, asjaolust, et mitme liikmesriigi õiguskorras on juba aastakümneid eelkõige kohtupraktika abil

kinnitatud juriidilise isiku autonoomia äravõtmise põhimõtet, mille tulemusel teatud tingimustel omistatakse vastutus aktsiaseltsi kohustuste eest aktsionärile, ilma et tekiks küsimus, kas eespool nimetatud põhimõte on vastuolus liidu õigusega, kuid ka asjaolust, et juriidilise isiku autonoomia sellise äravõtmise tingimusi ei ole asutud ühtlustama.

25 Teatud nõunikud esitasid siiski vähemusarvamuse, leides, et esimese direktiivi artiklis 1 kasutatud sõnal „aktsiaselts” peab kohustuslikult olema minimaalne sisu. Nende meelest on aktsiaseltsi põhitunnused, millest siseriiklik seadusandja ei saa kõrvale kalduda, järgmised:

a) äriühingu vara ja aktsionäride vara range eristamine ning

b) aktsionäride isikliku vastutuse puudumine äriühingu võlgade eest, võttes arvesse, et aktsionärid on kohustatud üksnes tegema oma sissemakse, mis vastab nende osalusele kogu aktsiakapitalis.

26 Nimetatud nõunikud märgivad lisaks, et Euroopa Liidu ühegi liikmesriigi õiguskorras ega õigusnormides ega kohtupraktikas ei ole lubatud selle põhimõtte kahjustamine, mille kohaselt aktsionär ei vastuta aktsiaseltsi võlgade eest oma isikliku varaga. Ainus, mida kohtupraktikas on peetud lubatavaks, on see, et juhul kui aktsiaseltsi ja aktsionäri vara on täielikult segunenud ja kui see aktsionär on niimoodi moodustunud ühist vara hallanud tema tegevusest või tegevusetusest tulenevalt pahauskselt, siis ei saa ta

enam äriühingu võlausaldajate ees tugineda kahe vara (tema isikliku vara ja äriühingu vara) autonoomia põhimõttele.

- 27 Eelotsusetaotluse esitanud kohus tõdeb sellest tulenevalt, et arvamused lahknevad esiteks küsimuse osas, kas esimese direktiivi artikli 1 ja seaduse nr 2328/1995 artikli 4 lõike 3 kohaldamisalad kattuvad, ning teiseks küsimuse osas, kas siseriiklikud õigusnormid on kõnealuse sättelega kooskõlas.
- 28 Neil asjaoludel leidis Symvoulio tis Epikrateias, et vastavalt EÜ artikli 234 kolmandale lõigule ja 6. oktoobri 1982. aasta otsusele kohtuasjas 283/81: Cilfit jt (EKL 1982, lk 3415) on ta kohustatud menetluse peatama ja esitama Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas direktiiv 68/151/EMÜ, mille artiklis 1 on sätestatud, et „[k]äesolevas direktiivis sätestatud kooskõlastusmeetmeid kohaldatakse liikmesriikide õigus- ja haldusnormide suhtes, mis on seotud järgmiste äriühinguliikidega: [...] – Kreekas: ανώνυμη εταιρία [aktsiaselts]”, sisaldab normi, mis keelab sellise siseriikliku õigusnormi vastuvõtmise, nagu on seaduse nr 2328/1995 artikli 4 lõige 3, osas, milles on sätestatud, et selle artikli eelmistes lõigetes kehtestatud trahve telekanalite toimimist reguleerivate õigusnormide ja käitumisreeglite rikkumise eest määratakse mitte ainult äriühingule, kellel on telekanali asutamise ja käitamise luba, vaid temaga solidaarselt ka kõikidele aktsionäridele, kellele kuulub üle 2,5% aktsiatest?”

- 29 Euroopa Kohus palus Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikutel, kes soovivad osaleda kohtuistungil, väljendada oma seisukohta eelkõige asutamisevabadust puudutava ELTL artikli 49 ja kapitali vaba liikumist puudutava ELTL artikli 63 asjakohasuse kohta Symvoulio tis Epikrateias esitatud küsimusele vastamiseks.

Eelotsuse küsimus

- 30 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud küsimus käsitleb esimese direktiivi tõlgendamist.
- 31 Tuleb siiski meenutada, et asjaolu, et liikmesriigi kohus on eelotsuse küsimuses vormiliselt viidanud liidu õiguse teatud sätetele, ei takista Euroopa Kohut esitamast sellele kohtule kõiki tõlgendamise elemente, mis võivad olla tarvilikud tema menetletava kohtuasja lahendamisel, olenemata sellest, kas liikmesriigi kohus on neile oma küsimustes viidanud või mitte. Sellisel juhul on Euroopa Kohtu ülesanne tuletada liikmesriigi kohtu esitatud andmete kogumist ja eelkõige eelotsusetaotluse põhjendustest need liidu õiguse aspektid, mida on vaidluse eset silmas pidades vaja tõlgendada (vt 27. oktoobri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-115/08: ČEZ, EKL 2009, lk I-10265, punkt 81).
- 32 Põhikohtuasja asjaolusid ja Kreeka kohaldatavat õigust silmas pidades tuleb lisaks esimesele direktiivile tõlgendada ELTL artikleid 49 ja 63.

Esimene direktiiv

- 33 Oma küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas esimest direktiivi tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus niisugune siseriiklik õigusnorm nagu seaduse nr 2328/1995 artikli 4 lõige 3, mille kohaselt määratakse selle artikli eelmistes lõigetes kehtestatud trahve telekanalite toimimist reguleerivate õigusnormide ja käitumisreeglite rikkumise eest mitte ainult äriühingule, kellel on telekanali asutamise

ja käitamise luba, vaid temaga solidaarselt ka kõikidele aktsionäridele, kellele kuulub üle 2,5% aktsiatest.

- 34 Kreeka valitsus märgib, et seaduse nr 2328/1995 artikli 4 lõikes 3 ei ole üldnormina ettenähtud, et aktsionärid, kellele kuulub üle 2,5% aktsiatest, vastutavad äriühingu võlgade eest solidaarselt, vaid on sätestatud, et haldustrahvid telekanalite käitamist reguleerivate õigusnormide ja toimimishormide rikkumise eest määratakse nii äriühingule, kellel on telekanali asutamise ja käitamise luba, kui ka eespool nimetatud aktsionäridele, kellel on eriline roll juriidilise isiku asutamises ja tegevuses.
- 35 Tuleb siiski meenutada, et nagu tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, on ELTL artikli 267 kohases menetluses, mis põhineb liikmesriikide kohtute ja Euroopa Kohtu ülesannete selgel eristamisel, Euroopa Kohus pädev otsustama üksnes selles artiklis nimetatud liidu õigusaktide tõlgenduse või kehtivuse üle. Seetõttu ei ole Euroopa Kohtu pädevuses tõlgendada siseriiklikke õigusnorme ega otsustada liikmesriigi kohtu poolt nendele sätetele antud tõlgenduse õigsuse üle (vt 18. jaanuari 2007. aasta otsus kohtuasjas C-220/05: Auroux jt, EKL 2007, lk I-385, punkt 25).
- 36 Seega tuleb lähtuda Kreeka õiguse tõlgendusest, nagu see on kokkuvõtlikult esitatud käesoleva kohtuotsuse punktis 17 ja mis on Euroopa Kohtule esitatud küsimuse eelduseks.
- 37 Esimene direktiiv on vastu võetud EMÜ asutamislepingu artikli 54 lõike 3 punkti g alusel, mis nüüd on ELTL artikli 50 lõike 2 punkt g.

- 38 Viimati nimetatud sättes on sätestatud, et asutamisevabaduse saavutamiseks võtab liidu seadusandja vastu direktiive, et kooskõlastada vastavalt vajadusele tagatise, mida liikmesriigid nõuavad äriühingutelt ETLT artikli 54 teises lõigus määratletud tähenduses nii osanike ja aktsionäride kui ka kolmandate isikute huvide kaitseks, pidades silmas selliste tagatiste muutmist võrdväärseks kogu liidu ulatuses. Vastavalt ETLT artikli 54 teisele lõigule mõistetakse „äriühingutena” tsiviil- või kaubandusõiguslikke äriühinguid, samuti ühistuid ja muid avalik-õiguslikke või eraõiguslikke juriidilisi isikuid, välja arvatud mittetulundusühingud.
- 39 Nagu ilmneb esimese direktiivi kahest esimesest põhjendusest, on selle eesmärk kooskõlastada siseriiklike norme, mis käsitlevad avalikustamist, aktsiaseltside ja osühingute kohustuste kehtivust ja nende äriühingute tühisust. Norme, mis tuleb iga liikmesriigi õigusesse üle võtta, on kirjeldatud esimese direktiivi artiklites 2–12.
- 40 Kuigi esimese direktiivi põhjendusega 3 antakse mõista, et on olemas põhimõte, mille kohaselt ainult äriühinguid peetakse oma vara ulatuses vastutavaks nende võlgade eest kolmandate isikute ees, ei ole kõnealuses direktiivis sätestatud aktsiaseltsi ega osühingu ühest mõistet, mis rajaneks niisugusel põhimõttel. Esimese direktiivi artiklis 1 on seevastu loetletud iga liikmesriigi osas selle liikmesriigi õigusele vastavad erinevat liiki äriühingud, mille suhtes tuleb kohaldada artiklites 2–12 sätestatud norme.
- 41 Sellest järeldub, et esimeses direktiivis ei ole ettenähtud seda, milline peab aktsiaselts või osühing olema, vaid selles on piiratud nende normide sätestamisega, mida tuleb kohaldada teatud liiki äriühingutele, mida liidu seadusandja käsitleb aktsiaseltside või osühingutena.

- 42 Pealegi, kuigi sellise liikmesriikide õiguse analüüsi tulemusel, nagu on läbi viinud kohtujurist oma ettepaneku punktis 34, ilmneb, et enamikul juhtudel ei ole esimese direktiivi artiklis 1 loetletud äriühingute aktsionärid kohustatud aktsiaseltsi või osahingute võlgade eest isiklikult vastutama, ei saa sellest järeldada, et tegemist on ühinguõiguse üldpõhimõttega, mis kehtib eranditult kõikidel juhtudel.
- 43 Samuti ei saa äriühingute kohustuste osas esimese direktiivi artiklitest 7–9, milles on sätestatud üksnes teatud arv sellekohaseid norme, tuletada mingit üldpõhimõtet.
- 44 Seega ei ilmne esimese direktiivi sõnastusest ega selle tõlgendamisel direktiivi eesmärki või liikmesriikide õigust silmas pidades, et selle direktiiviga kehtestataks norme, mille kohaselt aktsionäri ei saa kunagi kohustada tasuma äriühingule määratud trahvi, eelkõige olukorras, kui see trahv määratakse aktsiaseltsile ja kõnealusele aktsionäriks solidaarselt.
- 45 Lisaks ei kahjusta niisuguse normi siseriiklikus õiguses esinemine esimese direktiivi eesmärki, võttes arvesse selle eesmärgi piiratust.
- 46 Sellest lähtuvalt tuleb esitatud küsimusele vastata, et esimest direktiivi tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus niisugune siseriiklik õigusnorm nagu seaduse nr 2328/1995 artikli 4 lõige 3, mille kohaselt määratakse selle artikli eelmistes lõigetes kehtestatud trahve telekanalite toimimist reguleerivate õigusnormide ja käitumisreeglite rikkumise eest mitte ainult äriühingule, kellel on telekanali asutamise ja

käitamise luba, vaid temaga solidaarselt ka kõikidele aktsionäridele, kellele kuulub üle 2,5% aktsiatest.

Asutamisevabadus ja kapitali vaba liikumine

- 47 Siseriiklikud õigusnormid, mida kohaldatakse juhul, kui liikmesriigi kodanikule kuulub mõnes teises liikmesriigis asuva äriühingu kapitalis osalus, mis võimaldab tal selgelt mõjutada selle äriühingu otsuseid ning otsustada äriühingu tegevuse üle, kuuluvad asutamisevabadust käsitleva ELTL artikli 49 esemelisse kohaldamisalasse (vt selle kohta eelkõige 13. aprilli 2000. aasta otsus kohtuasjas C-251/98: Baars, EKL 2000, lk I-2787, punkt 22; 23. oktoobri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-112/05: komisjon vs. Saksamaa, EKL 2007, lk I-8995, punkt 13, ja 26. märtsi 2009. aasta otsus kohtuasjas C-326/07: komisjon vs. Itaalia, EKL 2009, lk I-2291, punkt 34).
- 48 Kapitali vaba liikumist käsitleva ELTL artikli 63 kohaldamisalasse kuuluvad eelkõige otseinvesteeringud, mis tehakse äriühingus aktsiate kujul osaluse omamisena, mis annab võimaluse ettevõtja juhtimises ja kontrollimises tegelikult osaleda, ning portfelliinvesteeringud, mis tähendab kapitaliturul väärtpaperite omandamist ainsa kavatsusega teha finantspaigutus, kavatsemata mõjutada ettevõtja juhtimist ja kontrolli (vt selle kohta 17. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-182/08: Glaxo Wellcome, EKL 2009, lk I-8591, punkt 40).
- 49 Siseriiklikud õigusnormid, mis kuuluvad kohaldamisele mitte ainult niisuguse osaluse suhtes, mis võimaldab selgelt mõjutada äriühingu otsuseid ning otsustada äriühingu tegevuse üle, vaid mis on kohaldatavad sõltumata aktsionäri osaluse suuruselt äriühingus, võivad kuuluda sama hästi nii ELTL artikli 49 kui ka ELTL artikli 63 kohaldamisalasse (vt eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. Itaalia, punkt 36).

- 50 Põhikohtuasjas seavad Kreeka õigusnormid sellise äriühingu aktsiakapitalis, kellel on luba luua, asutada ja käitada telekanalit, füüsilisele või juriidilisele isikule kuuluva osaluse maksimummääraks 25%. Lisaks on seaduse nr 2328/1995 artikli 4 lõikes 3 sätestatud, et aktsionärile võib trahvi määrata juhul, kui talle kuulub üle 2,5% niisuguse äriühingu osadest või aktsiatest.
- 51 Olenevalt sellest, kuidas ülejäänud aktsiakapital on jaotunud, eelkõige sellest, kas see on hajutatud suure arvu aktsionäride vahel, võib 25-protsendiline osalus olla piisav äriühingu üle kontrolli omamiseks või vähemalt selleks, et selgelt mõjutada selle äriühingu otsuseid ning otsustada tema tegevuse üle käesoleva kohtuotsuse punktis 47 meenutatud kohtuotsuse Baars tähenduses (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Itaalia, punkt 38). Kreeka õigusnormid kuuluvad seega ELTL artikli 49 kohaldamisalasse.
- 52 Pealegi, kuna need õigusnormid puudutavad aktsionäre, kellele kuulub üle 2,5% aktsiatest, kuid kelle osalus ei ole piisav selleks, et võimaldada neil äriühingu otsuseid kontrollida või selgelt mõjutada, kuuluvad ka need normid ELTL artikli 63 kohaldamisalasse.
- 53 Seega tuleb tõlgendada neid kahte sätet.
- 54 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et mõiste „piirang” ELTL artikli 49 tähenduses hõlmab meetmeid, mis keelavad või takistavad asutamisvabaduse teostamist või muudavad selle vähem atraktiivseks (28. aprilli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-518/06: komisjon *vs.* Itaalia, EKL 2009, lk I-3491, punkt 62).

- 55 „Piirangutena” ELTL artikli 63 lõike 1 tähenduses tuleb käsitada siseriiklikke meetmeid, mis võivad takistada või piirata asjaomastes äriühingutes aktsiate omandamist või mis võivad pärssida teiste liikmesriikide investorite tahet investeerida selliste ettevõtjate kapitali (eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. Saksamaa, punkt 19).
- 56 Põhikohtuasjas tuleb tõdeda, et kõnealune siseriiklik meede avaldab investoritele pärssivat mõju ning kahjustab seega nende juurdepääsu äriühingute osaluste turule.
- 57 Siseriiklik meede võimaldab ju pidada televisioonisektori aktsiaseltsi aktsionäre vastutavaks sellele äriühingule määratud trahvide tasumise eest, selleks et need aktsionärid tagaksid, et kõnealune äriühing järgiks Kreeka õigusnorme ja käitumisreegleid, samas kui õigused, mis on nendele aktsionäridele antud aktsiaseltside organite toimimise suhtes kehtivate normidega, ei anna neile selleks tegelikku võimalust.
- 58 Lisaks, kuigi meede on vahet tegemata kohaldatav nii Kreeka kui ka teiste liikmesriikide investorite suhtes, on meetme pärssiv mõju teiste liikmesriikide investoritele olulisem kui Kreeka investoritele.
- 59 Kuna seaduse eesmärk on õhutada aktsionäre tegema koostööd teiste aktsionäridega, et neil oleks võimalik mõjutada äriühingu juhtimisotsuseid, siis kuigi see kehtib kõikide aktsionäride suhtes, on seda vaieldamatult oluliselt keerulisem teha teiste liikmesriikide investoritel, vähemalt Kreeka massiteabevahendite valdkonna tegelikus

olukorras ja juhul, kui tingimata ei teata erinevaid rühmi või koostöökokkuleppeid, mis on esindatud sellise äriühingu kapitalis, kellel on luba luua, asutada ja käitada telekanalit.

- 60 Sellest järeldub, et niisugune siseriiklik meede, nagu on põhikohtuasjas kõne all, piirab nii asutamisevabadust kui ka kapitali vaba liikumist.
- 61 See oleks nii isegi juhul, kui sellist meedet tõlgendatakse viisil, mille pakkus välja Kreeka valitsus ja mida käsitleti käesoleva kohtuotsuse punktis 34.
- 62 Asutamisevabaduse ja kapitali vaba liikumise piiramine võib olla lubatud juhul, kui ilmneb, et piirang on põhjendatav ülekaaluka üldise huviga, et see on taotletava eesmärgi saavutamise tagamiseks sobiv ning et see ei lähe kaugemale, kui on vaja eesmärgi saavutamiseks (asutamisevabaduse kohta vt selles suhtes eespool viidatud otsus kohtuasjas C-518/06: komisjon *vs.* Itaalia, punkt 72, ning kapitali vaba liikumise kohta vt selles suhtes eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Saksamaa, punktid 72 ja 73).
- 63 Nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus märkis, on põhikohtuasjas käsitletava meetme eesmärk tagada õigusnormide ja ajakirjanike eetikakoodeksi järgimine televisioonisektori äriühingute poolt, selleks et vältida olukorda, kus kahjustatakse selliste isikute au või eraelu, kelle pilt ilmub ekraanile või kelle nime mainitakse. Vaieldamatult on tegemist õiguspärase eesmärgiga.
- 64 Komisjon leidis kohtuistungil, et toimiku materjalid ei võimalda kindlaks teha, miks aktsionäri, kellele kuulub üle 2,5% televisioonisektori äriühingu aktsiatest, tuleb pida võimeliseks mõjutama äriühingu juhtimist. Kui Kreeka valitsusele esitati selle kohta küsimus, märkis viimane, et seaduse nr 2328/1995 vastuvõtmise ajal olid paljud

ajakirjanikud niisugused aktsionärid ning et selle seaduse eesmärk oli esiteks killustada televisioonisektori äriühingute aktsiakapitali, et vältida liiga suure võimu koonzumist üheleainsale aktsionärile, ning teiseks õhutada aktsionäre saateid puudutavate otsuste tegemiseks omavahel koonduma.

- 65 Selle kohta tuleb märkida, et isegi kui seaduse nr 2328/1995 vastuvõtmise ajal eksisteeris statistiline seos televisioonisektori äriühingus 2,5-protsendilist osalust omava aktsionäri ja ajakirjaniku eriala vahel, ei ole niisugune seos piisav selleks, et leida, et kõnealune meede on taotletava eesmärgi saavutamise tagamiseks sobiv ning eelkõige ei lähe see kaugemale, kui on vaja eesmärgi saavutamiseks.
- 66 Kuigi ajakirjaniku eriala võib pidada sobivaks kriteeriumiks, et tuvastada isikud, kes võivad mõjutada televisioonisektori äriühingu juhtimist, ei saa pidada sobivaks kriteeriumiks pelka asjaolu, et tegemist on aktsionäri, kelle osalus on veidi üle 2,5% või kellele kuulub isegi piisav hulk aktsiaid, et avaldada televisioonisektori äriühingu organites selget mõju eespool viidatud kohtuotsuse Baars tähenduses.
- 67 Selle kohta tuleb mainida, et kui meetme eesmärk on see, et ajakirjanikud järgiksid seadusi ja oma eriala eetikakoodeksit, võiks olla kohane pigem nende isiklik karistamine nende toime pandud rikkumiste eest, mitte karistuste määramine aktsionäridele, kes ei ole tingimata ajakirjanikud.
- 68 Selles kontekstis tuleb märkida, et Kreeka õigus sisaldab muid, sellega taotletava eesmärgi seisukohast sobivamaid karistamisvõimalusi, kuna need karistused puudutavad mitte lihtsalt aktsiakapitalis osaluse omamist, vaid televisioonialast tegevust – näiteks

teatava saate edastamise peatamine või katkestamine, kõikide televisioonisaadete edastamise ajutine peatamine kuni kolmeks kuuks, kanali käitamise loa äravõtmine või eetilist laadi karistused.

- 69 Pealegi, eeldus, et kõik aktsiaseltsi aktsionärid on selle sektori eriala esindajad, millesse kuulub äriühingu tegevusala, eitab iseenesest kapitali vaba liikumist, mis hõlmab ka portfelliinvesteeringuid, mis tähendab kapitaliturul väärtpaberite omandamist ainsa kavatsusega teha finantspaigutus, kavatsemata mõjutada ettevõtja juhtimist ja kontrolli (28. septembri 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-282/04 ja C-283/04: komisjon vs. Madalmaad, EKL 2006, lk I-9141, punkt 19). Teiste liikmesriikide investorid, kes soovivad oma rahapaigutusi mitmekesistada, teevad tõenäoliselt aga just seda liiki investeeringuid.
- 70 Kõigest eelnevast järeldub, et ELTL artikleid 49 ja 63 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus niisugune siseriiklik õigusnorm nagu seaduse nr 2328/1995 artikli 4 lõige 3, mille kohaselt määratakse selle artikli eelmistes lõigetes kehtestatud trahve telekanalite toimimist reguleerivate õigusnormide ja käitumisreeglite rikkumise eest mitte ainult äriühingule, kellel on telekanali asutamise ja käitamise luba, vaid temaga solidaarselt ka kõikidele aktsionäridele, kellele kuulub üle 2,5% aktsiatest.

Kohtukulud

- 71 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulused, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. Nõukogu 9. märtsi 1968. aasta esimest direktiivi tagatiste kooskõlastamise kohta, mida liikmesriigid äriühingu liikmete ja kolmandate isikute huvide kaitseks EMÜ asutamislepingu artikli 58 teises lõigus tähendatud äriühingutelt nõuavad, et muuta sellised tagatised ühenduse kõigis osades võrdväärsteks, tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus niisugune siseriiklik õigusnorm nagu seaduse nr 2328/1995 „Eraõigusliku televisiooni ja kohaliku raadio õiguslik korraldus, ringhäälinguturuga seotud küsimuste reguleerimine ja muud normid” (muudetud seadusega nr 2644/1998 „Tasuliste raadio- ja televisiooniteenuste osutamine”) artikli 4 lõige 3, mille kohaselt määratakse selle artikli eelmistes lõigetes kehtestatud trahve telekanalite toimimist reguleerivate õigusnormide ja käitumisreeglite rikkumise eest mitte ainult äriühingule, kellel on telekanali asutamise ja käitamise luba, vaid temaga solidaarselt ka kõikidele aktsionäridele, kellele kuulub üle 2,5% aktsiatest.
2. ELTL artikleid 49 ja 63 tuleb tõlgendada nii, et niisugune siseriiklik õigusnorm on nendega vastuolus.

Allkirjad